

ИЗВЕШТАЈ
УПРАВЕ БЕОГРАДСКЕ СЕКЦИЈЕ ДРУШТВА Ј. Б.
за 1933 г.

Према члану 29 Правила, Управи Београдске секције Д. Ј. Б. част је поднети Годишњој скупштини следећи извештај о своме раду у 1933 години:

Изабрана на годишњој скупштини од 22.XII.1932. г. ова се управа према чл. 30 правила конституисала на седници од 10 јануара 1933 г. када је решено да г. Урош Џонић врши дужност претседника, г. Михаило Подољски – секретара, а г-ца Иванка Пилетићева – благајника. На истој седници (10 јануара 1933) извршен је и пријем књига, архиве, имовине и послова од пређашње Управе. Приликом конституисања Управе показало се да је на годишњој скупштини чланова од 22.XIII.1932 пропуштено да се члановима будуће секцијске управе изаберу и заменици. Ова свакако случајна омашка могла је имати нежељене последице у случају кад би се један од тројице чланова секцијске управе разболео, или би подуже време био спречен својим приватним или службеним пословима, или кад би, најзад, један од те тројице чланова из буди каквих разлога поднео оставку на своју дужност, јер у оном случају секцијска управа фактично не би могла да ради. Да би се то поправило, Управа је на седници чланова од 17 јануара т. г. учинила предлог да се изаберу заменици члановима секцијске управе. Пошто је тај Управин предлог усвојен, за заменике чланова управо изабрани су г. г. Ранко Младеновић, Петар Драчински и г-ца Надежда Петровић.

У току 1933 године Управа је одржала укупно 11 седница од којих 6 чисто управиних и 5 проширених – са учешћем чланова. На тим седницама расправљена су и решавана разна питања, која су тангирала Друштво и библиотекарску струку. Од тих питања главнија су ова:

I.- Организациона питања.

Наше Друштво још је младо друштво - оно постоји тек од 1931 године. С обзиром на ову чињеницу као и на многобројне тешкоће различитог карактера, потпуна организација Друштва за ове 2 ½ године још се није могла извести, те и сада још нисамо изашли из организационог периода у животу нашег друштва. Управа је поклонила пуну пажњу питањима организационог карактера, те се трудила да у том смислу пође напред. Међу тим питањима прво, које нам се наметнуло, било је:

а/ питање територијалне надлежности секција.

Према члану 15 друштвених правила, Друштво се дели на секције, које ће се установити у свима седиштима бановина. На тај се начин територијална надлежност сваке секције распростире само на територију дотичне бановине. Према томе и територијална надлежност Београдске секције требала би да се распростире само на подручје Управе града Београда, т.ј. на градове Београд, Земун и Панчево. Међутим, управи Београдске секције обраћају се за пријем у чланство библиотекари са територије бановина, у којима још нису, према поменутом чл. 15 правила, организоване секције нашег Друштва. Стојећи на чисто формалном гледишту, Управа Београдске секције морала би све те молбе одбијати, те на тај начин директно радити

на штету друштвених интереса. Да би се овом злу доскочило, Управа Београдске секције под 18 јануара т. г. учинила је Главној управи предлог да се територијална надлежност постојећих секција /Београда, Загреба и Љубљане/ привремено, да потпуне организације нашег Друштва, прошири, и то тако да под Београдску секцијску управу дођу, поред подручја града Београда, и бановине: Подунавска, Моравска, Вардарска, Зетска, Дринска, под Загребачку – бановине Савска, Приморска и Врбаска, а под Љубљанску – Дравска. Главна управа сложила се са овим предлогом Управе Београдске секције /акт Гл. управе бр. 191 од 22/III. 1933/, те смо сада у стању да примамо за чланове и библиотекарe са територија поменутих бановина. Разграничењем територијалне надлежности постојећих секција створена је подлога за интензивнији рад сваке секције на даљој организацији Друштва и придобијању нових чланова; у исто време тиме је острањена и могућност међусобног сукобљавања појединих секција.

Поред овог питања, дошло је на ред и друго, а то је:

б/ питање измене друштвених правила.

У току скоро трогодишњег рада од постанка нашег Друштва, показало се да наша друштвена правила по где-где имају извесних празнина, које донекле сметају правилан ток друштвених послова; с друге стране, неке одредбе правила могу у извесној мери да коче развитак друштва /напр. одредбе о чланарини/. Са више страна Управи је скренута пажња да би требало наша правила ревидирати и прилагодити их актуелном стању прилика. Питање измена друштвених правила, који је и изнела пред проширену седницу чланова, која се одржала на дан 30 новембра т. г. На тој седници претресене су и примљене предложене од Управе и појединих чланова измене у постојећим правилима, које ће Главној управи послужити као подлога за израду предлога за измену друштвених правила, који ће поднети II. зем. конгресу југосл. библиотекара /овај ће се конгрес одржати идуће године у Београду/. Важније од предложених измена јесу ове: 1/ предлаже се смањење годишње чланарине – за редовне чланове на дин. 30 и ванредне на дин. 20, 2/ смањује се број чланова Главне управе – од 15 на 8, 3/ тачније се дефинишу врсте и функције друштвених скупова: а/ годишња скупштина, б/ редовне седнице чланова, в/ стручне конференције. Управа се нада да ће предложене измене, ако се усвоје, допринети развитку и напретку нашег друштва.

II. СТАЊЕ БИБЛИОТЕКА НА ПОДРУЧЈУ ОВЕ СЕКЦИЈЕ.

Према чл. 31, т. 6. друштвених правила Секцијска управа је дужна “да води евиденцију о свима библиотекама на свом подручју, да подноси главној управи реферате о њиховом стању и потребама, нарочито с обзиром на статистички годишњак библиотека, који ће издавати друштво ради обавештења јавности”. Ова се управа трудила да прикупи што потпуније податке о свима библиотекама на своме подручју, али мора признати да у томе није много успела. Узрока за то има доста. Пре свега је слабо интересовање појединих библиотека и њихових библиотекара за Друштво. Управа се старала да писменим путем или персонално, преко појединих личности, ступи у везу са библиотекама, које још нису заступљене у Друштву и да о њима добије исцрпне податке. Донекле се у томе успело, те су Друштву преко својих библиотекара приступиле ове библиотеке: Библиотека Скопског филозофског факултета, Библиотека

опште државне статистике у Београду, Руска јавна библиотека у Београду (око 60,000 свезака), Библиотека Удружења Југосл. инжињера и архитекта и Библиотека Обреновачке гимназије. Ускоро ће, према изјавама њихових библиотекара, приступити и Патријаршијска библиотека и Гимназијска књижница у Срем. Карловцима. Али све је то мало. Само на територији града Београда има преко 40 библиотека, од којих је у Друштву свега 9 (истина, то су главније и најуређеније библиотеке). А да не говоримо о многобројним библиотекама на територији Подунавске бановине, од којих је у Друштву за сада само, поред Обреновачке гимназијске, само 1 – градска у Сомбору.

Стање библиотека на подручју ове секције у већини не задовољава захтеве савременог библиотекарства. Већином оне немају ни своју зграду, ни довољну дотацију, ни стручно особље, уређене су примитивно, обично без икаквих каталога (чију функцију врше обично инвентари), слабо су или никако приступачни публици, без узајамне везе и обавештавања. Све то веома неповољно утиче на њихов рад и оне су за ширу публику мртве, тако рећи установе. Код таквог стања тих библиотека, од њих је скоро немогуће добити исцрпне, него и ма какве податке. То ће, по својој прилици, бити и узрок, зашто те библиотеке још нису у нашем Друштву.

Од највећег интереса за ширу публику јесу ове највеће и најуређеније библиотеке у Београду. – Народна, Универзитетска, Општинска и Руска јавна (приватна). Ова последња успела је да прикупи огроман број највећих руских издања, те по свом богатству у руским књигама долази на прво место у читавој Краљевини. Народна библиотека, највећа у Београду и најбогатија у земљи у погледу српско-хрватских књига, мада је иначе веома либерална према читалачкој публици, не може да задовољи све који су жељни књиге, јер нема довољно места у својим читаоницама. Највећа сметња за њен рад и развитак јесте њена рабатна и неподобна зграда, два пута оглашена за неупотребљиву од стручних комисија. Универзитетска библиотека, већ по самом свом карактеру библиотека једног научног тела – Универзитета – не може широм отворити своја врата читалачкој публици, већ се стара у првом реду да задовољи многобројну академску омладину и професоре универзитета. За ширу публику остаје, дакле, једино Општинска библиотека, чији значај расте из дана у дан, али која, као млада установа, не располаже још довољном количином библиотечких предмета. Општина би требала да јој поклони већу пажњу и да јој отвори подесне просторије и остави на расположење довољна материјална средства, јер је то једина бесплатна јавна библиотека у Београду, која даје књиге на читање и ван својих читаоница. Кад је реч о Општинској библиотеци, не може се мимоићи и Дечја библиотека, која постоји уз њу и која је доскора била једина дечја библиотека у Југославији (сада постоји још једна у Загребу). Дечје библиотеке су новост не само код нас, већ и у многим земљама на Западу, међутим њихов значај у погледу васпитавања деце и развијања код њих смисла и укуса за интересантну и здраву лектуру расте из дана у дан. Организацији дечјих читаоница код нас треба поклонити што већу пажњу.

Овако стање већине наших библиотека може се донекле објаснити и тиме, што код нас за оснивање, развитак и напредак библиотека нема довољно законских услова, јер још не постоји један општи закон о јавним библиотекама. Још 1929 г. почело се радити на том закону, па је комисија одређена од Мин. просвете, израдила пројекат

закона о јавним библиотекама, који је прошао и кроз ондашњи Законодавни савет, али није угледао света као закон. Од онда питање новог закона о јавним библиотекама стоји још отворено. Један од чланова нашег Друштва, г. Светозар Матић, израдио је свој пројекат закона о јавним библиотекама и упутио га појединим личностима на преглед. Тај пројекат још није дошао пред Управу, те она још није могла дати свој суд о њему.

III. ПИТАЊЕ САРАДЊЕ НАШЕГ ДРУШТВА СА МЕЂУНАРОДНОМ ОРГАНИЗАЦИЈОМ БИБЛИОТЕКАРСКИХ ДРУШТАВА.

Понато је г.г. члановима да је наше Друштво- чим је спровело своју организацију, одмах приступило Међународној организацији библиотекарских друштава, па је прошле године узело учешћа на V састанку Међунар. комитета библиотека, који је одржан јуна месеца у Берну. На том састанку наше Друштво са успехом заступали су г-ђа Др. Марија Илић-Агапов као делегат Београдске и г-ђа Мелита Пивец-Стеле, као делегат Јубљанске секције. На тај смо се начин први пут пуноправно појавили пред једним међународним форумом, који заступа интересе библиотекарства и библиотекарских друштава у целом свету. И ове године требало је да пошаљемо свог делегата на VI састанак Међун. комитета библиотека у Авињону, али то нисмо могли учинити због немања материјалних средстава.

Везе између нашег Друштва (Београдске секције) и Међународне организације библиотекарских друштава одржала се преко наше Главне управе, преко које су од нас тражили разни подаци о стању наших библиотека. На жалост, због стања наших библиотека, о чему је била реч горе, ми смо могли тек у незнатној мери да изађемо у том погледу на сусрет Међунар. комитету библиотека. Надајмо се да ће унапред ствар ићи боље.

IV. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЧЛАНОВА

Један од важнијих задатака нашег Друштва јесте рад на стручном усавршавању чланова. Треба рећи да је наш библиотекарски сталеж у целини млад, да стручних библиотекара нема много, који су потпуно овладали библиотекарску науку код нас или на страни, да библиотечки подмладак долази у библиотеке већином без икакве стручне спреме, директно са школске скамије и да рутину и знање библиотечких послова треба да стиче тек на послу, у библиотекама. Пошто код нас нема библиотекарских школа, Друштво је узело на се да периодично организује стручне курсеве и предавања, која би могла допринети стручном усавршавању чланова. Ове 1933 године одржано је свега 5 предавања, и то: 1) Г. Урош Џонић, управник Универз. библиотеке и председник Управе београдске секције, на дан 17 јануара т. г. одржао је предавање о пок. Јовану Томићу, академику и дугогодишњем управнику Народне библиотеке, 2) Г-ђа Марија Илић-Агапов, управник Општинске библ., на дан 18 фебруара т. г. одржала је предавање о Међународној организацији библиотекарских друштава, 3) Г. Бранко Милаковић, руковалац Нар. библ. на дан 18 фебруара т. г. реферисао је о стручно-библиотекарском часопису “Zentralblatt für bibliothekswesen“ за 1932 г. 4) Г. Михаило Подољски, библиотекар Нар. библ. и секретар секцијске управе, на дан 21 априла о. г. одржао је предавање “О обавезном примерку код нас и на страни”, 5) Г. Др. Ранко

Младеновић професор и члан нашег друштва, на дан 26 октобра т. г. одржао је предавање о Бугарским библиотекама.

Предавања су била посећена доста добро - на сваком од њих је било просечно преко 20 чланова од 48 колико их живи у Београду. Чланови су узимали активног учешћа у дискусији поводом неких од додирнутих стручних питања у предавањима. Највише је дискутовано питање обавезног примерка. Познато је да садашњи чл.7.закона о штампи од 1925 г., који говори о том питању, обезбедио је јавним библиотекама само право на обавезни примерак од новина и периодичних издања, док ниједном речи није споменуо главни део књижевне продукције – књиге. Само захваљујући донекле традицији, а донекле увиђавности државних тужилаца, који су позвани да воде рачуна о тој одредби чл. 7 закона о штампи, библиотеке и даље, поред новина и периодике, примају и књиге. Поводом овог питања, на седници чланова од 26 октобра решено је да се образује нарочита комисија, у коју су ушли г.г. Милош Зечевић, Михаило Подољски и г-ђа Д-р Марија Илић-Агапов. Комисији је стављено у дужност да проучи ово питање и да изради пројекат специјалног закона о обавезном примерку за јавне библиотеке, који ће се упутити Мерадавним факторима као предлог Друштва.

Да би се припомогло стручном усавршавању чланова, на предлог г. Мих. Подољског, на седници од 18 фебруара т.г. одлучено је да се прикупи материјал за израду Централног каталога стручно-библиотекарске литературе, која се налази растурена по београдским библиотекама, а на седници од 26 октобра т.г. изабран је и стручни одбор од г-ца Иванке Пилетић и Ирине Ивановне и г. Павла Стефановића, који ће средити прикупљени материјал и израдити поменути Централни каталог. Кад се овај посао заврши, сваком од наших чланова биле лако да се оријентише у томе, шта све и које све библиотеке имају од стручних дела из библиотекарства и библиографије.

Мада су чланови у довољном броју посећивали стручне састанке и узимали учешћа у дискусији поводом истакнутих стручних питања, Управа ипак сматра да је активност чланова у том погледу била недовољна и да би чланови требали више да раде на обрађивању стручно-професионалних питања. Онда би се у целокупном друштвеном раду могли постићи значајнији резултати и у Друштво би се привукао многи већи број чланова, него што је то случај сада. Надати се је да ће унапред чланови бити активнији у том погледу.

V. БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА

На дан 10 јануара т.г. – кад је ова управа примила дужност – било је у Београдској секцији свега 53 члана. У току године примљено је за чланове 6 лица, док су престали бити чланови – из разних узрока – исто тако 6 лица. Према томе, на дан 23 децембра Београдска секција броји свега 53 члана, од којих је редовних 44, ванредних 5, помагача 3 и утемељача 1.

Примљени су ове године за чланове г. г.: 1) Др. Никола Иванов, библиотекар Филозофског факултета у Скопљу (за редовног), 2) Алекса Станојевић, књижничар гимназијске књижнице у Обреновцу (за ванредног), 3) Већеслав Хомицки, управник Руске јавне библиотеке у Београду (за редовног), 4) Јаша Продановић, министар у пензији и књижевник (за члана-утемељача), 5) Александар Никољски, библиотекар

Библиотеке Општине државне статистике у Београду (за редовног) и б) Живојин Протић, инжињер и библиотекар Удружења југословенских инжињера и архитекта.

Престали су бити члановима:

- 1) Др. Михаило Стојановић, библиотекар Мин. спољних послова својеволјно,
- 2) Г-ђа Јулија Маринковић, г-це Зорка Јовановић и Мира Коштак, г. г. Слободан Суботић и Радмило Димитријевић - по чл.14. тач.1 друштв. правила.

VI. СТАЊЕ БЛАГАЈНЕ.

А.Приход:

- 1) На дан 10 јануара т.г. примљено је од претходне управе а) по књижици парт.бр.41953 (књ.92, лист 53) Држ. хипот. банке.

Дин. 1644.

б) у готову

646

свега

дин.2290.

- 2) Наплаћено је чланарине од чланова

дин.2293

- 3) Интересе на главницу од Држ.хипотекар банке за 1933 г.

дин. 110

укупно дин. 4693.

Б. Расход:

- 1) Предате Главној управи 50% чланарине

дин.1085

- 2) Ситни издаци

дин. 70

Свега утрошено дин.1155

Према томе целокупни капитал Београдске секције Д.Ј.Б. на дан 28 децембра износи:

- 1) на приплоду код Држ. хипотекарне банке

дин. 3134

- 2) у готову у каси

дин. 404.

Свега дин. 3538.

Овом приликом Управа мора напоменути да су многи чланови неуредно плаћали чланарину, а многи до сад уопште нису положили чланарину за ову 1933

годину, те се тако на дугу код чланова налази још неплаћене чланарине за год. 1932 дин. 70 и за год 1933 дин. 1090, свега дин. 1160, а то је сума која је за наше младо друштво доста велика. Што су многи чланови слабо плаћали чланарину, узрок је томе донекле, поред опште кризе и смањења персоналних прихода, још и сама релативно висока чланарина (60 дин. годишње од редовног члана). Не треба заборавити да многи наши чланови суделују још и у другим друштвима, где такође морају плаћати чланарину. Због тога је Управа и предложила да се чл.5 и 6 друштвених правила, који говоре о чланарини редовних, односно ванредних чланова, измене у толико да чланарина редовног члана унапред буде 30, а ванредног 20 дин. годишње.

Подносећи овај извештај Управа моли Скупштину да верује да се Управа трудила да што боље одговори својим дужностима и да оправда поверење, којим је почаствована од чланова на прошлој годишњој скупштини од 22.XII.1932 г. Ипак, и поред свог њеног труда, Управа је свесна да њен рад није уродио резултатима, који би потпуно задовољиле ове, у првом реду саму управу. Има за то доста узрока. Пре свега наше Друштво је млада институција, која још има да се бори за свој опстанак и признање, и то не само код друштва и меродавних фактора, већ и код самих њених чланова, који су јој, истина, пришли и тиме поклонили поверење, али јој нису дали све што би могли да даду - нагласили смо већ да активно учешће чланова у животу нашег Друштва није такво, какво би могло бити. С друге стране, наше Друштво, као млада организација, има да крчи непрокрчене још за сада путеве, да обрађује још необрађена поља и да на свом путу савлађује многобројне препреке које су код других друштава и у другом свету одавно већ савладане. Због свега тога рад друштвених органа, њених управа, не креће се онако како би се желело, и не у оном темпу, како би се иначе могло радити. Због тога, даље, много се питања и не могу покренути, док се претходно не рашчисти терен. Све то одузима много времена на свршавање претходних, често ситних послова, који се иначе са стране не виде, а који апсорбују поготову целу нашу вољу и енергију. Много би човек хтео да уради, али наилази на многобројне тешкоће које треба да савлађује, троши време и енергију на ситнице; често губи и саму вољу за рад и веру у посао. А кад се узме у обзир да и сами чланови секције, који би требали својим активним радом да потпомажу своју управу, да јој даду потстрека, не чине то у довољној мери, препуштајући сву активност и сав рад самој Управи – онда не треба ни очекивати неке ванредне резултате. Ипак се ради, ипак се иде мало напред, па једног дана можда ћемо постићи и крупније, видније резултате. Сваки је почетак тежак, а овај наш рад ништа није друго до почетак прибирања растурених и разједнињених библиотекарских снага широм целе наше простране Краљевине.

Захваљујући члановима на помоћи и на поверењу, Управа подноси овај свој извештај годишњој скупштини и моли је да га у целости прими.